

L. Kecskés András

Háromkirályok - Szentháromság

A középkori zenekutatók előtt nem ismeretlen Hartwik győri püspök főpapi szertartáskönyve, Agenda Pontificalis-a (1100 k.), a zágrábi könyvtár MR 165. jelzetű misszáléja, más néven „Missale antiquissimum”. A régi pergameneken kottafejekkel/neumákkal fennmaradt egy **három - király - játék**, melyet Karsai Géza és Szigeti Kilián közöl egy 14. és egy 15. századi négyvonalas rendszerben fennmaradt dallam alapján. A magyar nép emlékezete is számos vízkeresztjátékot örökített ránk. A vallásos misztériumjáték kulcszereplője a betlehemi szentcsalád és a keleti világ legkiválóbb lelki vezetői, mágusai.*

Betlehemet/templom-makettet hordozók, kődombormű a pilisborosjenői kálvária templomból a 13. századból

A dömösi katolikus templomban /Esztergom megye/ van egy Maulbertsch-oltárkép, melyen Szent István a Boldogasszony Máriának, az átszellemült anyának /anyagnak/mater-matéria/ felajánlja Magyarországot: Legyen az ország védelmezője, segítője. Patrona Hungariae. Az oltárkép szerint, a segítségkérés magasztos pillanatában a csecsemő anyja ölében ül. Az ókorból számos hasonló ábrázolás ismert az ősi anyajogú társadalmak művészetében. Az anya és gyermeke életük végéig összetartoznak, ezért Máriával együtt az ország Jézusé is. Madonna. Minthogy a Szentháromság rokonságát Máriánál nem kell magyaráznunk, ettől kezdve a magyarok nem csupán Mária, hanem az Istengyermekek, s ezáltal a Szentháromság védnöksége alatt állnak.

Szent István ország-felajánlása a madonna motívummal együtt (a szűz karján a gyermekkel) hasonló a vízkereshti hódolók mozdulatsorához, mely szinte a katakombás századoktól kezdve ismert. Az istváni felajánlás jelképeként az isteni családon és a felajánló személyén kívül egy országalma áll a művészi alkotások középpontjában. István király ajándéka párhuzamba állítható a három szent-királyok egyik aranyos ajándékával.

Újabb kutatások eredményei arra irányítják figyelmünket, hogy a mágus főpapok – mint képzelt személyek – neveik után fényhordozó, átadó istenekkel, s talán Nimród, Hunor és Magor magyar ősatyákkal állhatnak kapcsolatban. Közelebbi párhuzamok keresésekor feldereng Árpád-házi szentjeink közül István - Imre - László alakja. Az ajándékozás ókori szokásaként a „keleti” országokból jött zarándokok, a mágus – főpapok ill. alkirályok Máriának és a főkirályi Istengyermekek – a Bibliai szöveg sorrendjében – *aranyat, tömjént és mirhát hoztak*. Az ajándékokban többek között az új-régi, a keresztény, az Egy Istent dicsőítő vallás szertartásainak fontosabb kellékeit véljük fölfedezni.

Káldy György bibliafordítása (1626) egy XX. század elejei kiadásának függelékében, az ajándékok jelképeinek lehetséges jelentésére a következő megoldások találhatók:

- arany a földi hatalmat jelezte,
- tömjénnel az Isten fiát dicsérték (tömjéneztek),
- a mirha az ember halandóságára figyelmeztetett, ui. a halotti balzsam jelentékeny része mirhából állott.

Az egyszerű és világos magyarázatok igazságát megtartva, azt kissé kibővítve, a témát tovább gondolva, a következő sajátosságokra jutottunk a mágusok hovatartozását és az ajándékok tulajdonosságát felfedezőnk:

A MÁGUSOK EREDETÉRŐL

A bölcsék háromnál többen is lehettek, hiszen a három személyre csupán az ajándékok számából következtethetünk, melynek kapcsán oly felvetés is lehetséges, hogy csupán egy, igen

nagyhatalmú papkirályról, azaz egy mágusról szól a biblia, de fejedelmi többsben.

A keleti ábrázolások ui. 2, 3, 4, 6, 8 vagy 12 bölcsről tesznek bizonyosságot. Ezt erősítendő más megoldásokra is gondolhatunk: a magyar számrendszer HáRoM/ja /uRaM/ is utalhat az egységre. Három a magyar iGaZ/ság /iGe/ – közmondás. Tehát az egy igazság az három lehet. Ezt őrzi a „három a tánc”, egy táncsokorra való hazai utalásunk a gyakorlatban. A „bölcsek”, a bibliai szöveg többes szám használata miatt, legkevesebb ketten lehettek. Nevük ismeretlen. A hagyomány csupán az 5. századtól tud róluk.

A művészi igényességgel felrakott ravennai mozaik alakjai fölött még a nevük is látható latin nyelven. Magyarul és sorrendben: Gáspár, Menyhért, Boldizsár. Az Újszövetségi Szentírásban csupán Máténál találjuk a jelenetet, /Máté 2, 1-11/ nevek nélkül. Már a Bibliai Lexikon írói felhívják a figyelmet, hogy a kelta /?/ Beda Venerabilis /673-735/ tudós egyházatya szerint három földrész: *Európa, Ázsia és Afrika papkirály-mágusairól lehet szó*, de nem taglalja részletesen a bölcsek közelebbi: faji, nemzetiségi eredetét. A kétezzer év előtti táltos papok származásáról a következőket tehetjük hozzá:

1. G Á S P Á R

Néphagyományunkban az első király neve Gáspár. Más európai nyelveken: Gaspar, Kaspar stb. alakjai ismertek. Felbontva a sumér Gas/sz-PaR jelentéséből csupán párat említünk: parázsló égi tűz, Napisten, annak Fényes hollója stb., melyből a PaR/PiR = sugárzó, fénylő ragyogó.

2. M E N Y H É R T

A Menyhért egyik külhoni alakjának tudjuk a „meleg” jelentésű Mel/chiort, melyet a magyar hagyomány Menyhértnek nevez. Ennek sumér jelentése = égi, meleg, tűz. LoB/ogó láng. Sumér jelentése Mel-ki-úr = Földet és világot melegítő, fénnel elárasztó tűz, tehát a Nap és Tűzisten papja kinek neve sumérül: ZaMaR/u = magát pengető hangszerrel kísérő áldozó pap. Magyarán: rigmust mondó és kiáltó. Regös. Egy korábbi tanulmányunkban a Kárpát-medencei SZaMÁR nevű ősi áldozóhelyeink s a ZaMaR/u rokonságát bizonyítottuk.*

3. B O L D I Z S Á R

Baltazar-Balthasar
Lehetetlen nem észre venni benne a Baál-t, az ókori istenség/ek nevét. A sumér, mint ősturáni nyelv segítségünkre siet:

Bal-ta-sar = szár/mazás, sar/jú, származás, származtatás, nemzés, a kezdet, a teremtés szeretkező Baálja, világmindenség BaL/tása, az ég, a fényes világ, fénylő fényesség, ragyogással ragyogó, az eső királyi szeretkező stb. és még folytathatók a sort.*

Mindezek ismeretében kijelenthető: mindhárom máguspapi személy napisteni, énekmondó-regőlő tulajdonságokkal rendelkezett.

A R A N Y

Az aRaNY ajándékozásánál egy pillanatra meg kell állnunk, hogy a magyar hagyományokat szem előtt tartva, azt tüzetesebben megvizsgálhassuk. A kevés szentírási történet mellett a népeletről merített részletek segítségünkre lehetnek. Egy hindu számára pl. az arany életet ad. A magyar gondolkodás jelzi az élet és az arany összefüggését: „Arany élete van.” Jól megy valaki sora, azaz jól él..., életének értelme van stb.*

Egy pogány isten anyagi jelképe, egy aranyból alkotott borjú körül táncolnak a zsidók, Mózes, a lelki népvezér nem kis bosszúságára, hiszen ő kőbevésett, emberi léptékkal örök, Isteni parancsolatokat, ajánlatokat hoz tarsolyában népének a szent hegyről. Mindez az emberi lét két minőségének: az anyagnak és a szellemnek nem mindig súrlódásmentes, örök együttlétét tömöríti már a bibliai történetek kezdetén.

Az aranyos jelzővel a magyar néphagyomány – az emelkedett, ünnepélyes lelkiség okán – csak az adventi rorátét, és a karácsonyi éjféli misét illeti: arannas mise, aranyos mise stb. Az arany jelző kissé kifordított változata a csángóknál: angyalos mise. Ez esetben mind az „arany”(!), mind az „angyal” a szellemi világ felé vezet bennünket.*

A következő szokás néprajzos körökben ismert. Bereg vármegyében a Szilveszter és Újév éjfélen, az éjfélikor hangtalanul merített víz, az aRaNYoS VÍZ vagy aranyvíz, vízkeresztre borrá, azaz varázsitalá válik. Gondoljunk csak a tokaji és más jobb /mézes/ fehérborok „aranyló” színére. Erdélyben és Kelet-Magyarország egyéb vidékein ugyancsak ezen ünnepkör, újév hajnalán

merített vízben megmosdó fiatal leányok hite azt sugallja: „ha megmosdok benne, egész évben egészséges és szép leszek”. Mi más lenne ez, ha nem az „élet vize” – sumérul KuRuNNu, mely KoRoNa legtöbbször aranyból készült, kivéve a halottit és a hétköznapit.

A ravennai mozaik három papkirálya perzsa – szaszanida öltözékük, papi palástjuk és szkíta fejfedőjük után ítélve és a szentírás szerint ők a „napkeleti bölcsek”, akik készséges, a gyaloglásban nem rest, ókori zarándokok; ajándékozó kedvvel, előre dőlő, hódoló testtartású TuDóS/ok (Tá’ToS/ok). Különösen izgalmas számunkra a KeR/ek a KoRoNá/ra emlékeztető /talán?/ kagylószerű – tálacskában tündöklő, aranyos folyadék. A látvány után, bor vagy arany, nem eldönthető. Talán ez nem is olyan fontos. Akár a KoRoNa alakúra öntött aranytömböt – melyet csak a királyvíz oldhat –, akár a vízkereszti aranyvizet, a sumer KuRuNNu/t illetve az arany színű bort visz az első mágus, a jelenet megismétlődik majd másfélezer

esztendővel később nálunk, Magyarországon. Papkirályunk, az apostoli Szent István király mutatja be ugyanazt a hódoló mozdulatsort záró, a koronát-országot felajánló áldozatot, melyet a mágusok egykor bemutattak a gyermek Jézus és az Istenszüdő Mária előtt: az élet aranyvizét, az aranyat vagy a borrá változott aranyos vagy aranyvizet megjelenítő Szent Koronát, a KuRuNNu/t.

Néphagyományunk e varázslatos szokással Jézus *első* csodáját ismétli, melyet az *utolsó* vacsora világmegváltó csodája, a bor - vér átváltozása követ a kenyérral együtt.

Megdöbentő, de az arany reszelékét gyógyszerként még a közelmúltban is alkalmazták.

Szent István országunk éltetője, ápolója, mely ápoló szavunk a szeretet gyógyító erejét jelzi; a csókkal (rég.: apol) is összefügg! Az „istápja” jelző a Szent Istvánnal kapcsolatos énekeken kívül nem sűrűn fordul elő bő népi hagyatékunkban, csupán a Háromkirályok-énekekben. Magyar Népzene Tára II. Jeles napok. 47. éneke:

HÁROM KIRÁLYOK NAPJÁN III.

Vitka

Há-rom ki-rá - lyok napján, Országunk egy is - táp - ját
 Dí- csérjük é - ne - ke kkel,
 Há - la - a - dó ver - se kkel, Szép jel és szép csillag,
 Szép na-punk tá - mad! Szép na-punk tá - mad!

Háromkirályok napján
 Országunk egy „istápját”
 Dicsérjük énekekkel,
 Vigadozó versekkel:

Refrén: Szép jel és szép csillag,
 //: Szép napunk támad. ://

Hol mágusok királya? *
 Mert megjelent csillaga,
 Betlehemben találják,
 Kis Jézust körül állják.

Refrén: Szép jel... stb.

Királyok ajándékát:
Aranyt, tömjént és mirhát.
Viszünk mi is Urunknak,
Ártatlan Jézusunknak.

Refrén: Szép jel ... stb.
Szép napunk támadt,
Szép napunk támadt.

Máshol: Szép kelet/fény/ szép nap és szép csillag támad.

Köztudott, hogy csillagnak csak a „saját fényű” égitesteket nevezik.

* Eredetileg: Hol van zsidók királya?

T Ö M J É N

A tömjén drága, arábiai áru. A neki készített PaR/ázson fellobbanva majd elolvadva kellemes illatú füstölő, szellemidéző és ördögűző anyagként volt ismert, melynek nem csupán füstje van, de LoB/ogó lángja is. A gót-német szóhasználatban a LoB = dícséret, LoB / Gesang = Istent dicsérő, zsoltáros himnusz. A magyar „lángra LOB/ban” és a „LoB/bot vet” is ehhez tartozik a LoB/ogóval együtt, mely valamely emberi szellemi alkotás élő LoB/ogó fáklyájának JeL/képes JeL/ző „örömtüzet” is JeL/enti.

M I R H A

Dél-Arábiából hozták Jézus idejében drága ajándékként. A vízben ma is szegény Szentföldön az előkelők a test illatosítására használták.

Mirhával tudatják a szülővé vált Máriával, hogy minden emberi test, mint anyag, egyszer felbomlik, s idővel szükség lesz a holttest bebalzsamozására, mely ez időben mirha és áloé keveréke lehetett. Jézus kereszthalálakor ez megtörtént, hiszen a végtisztetség végrehajtása az asszonyok feladata volt. Borhoz keverve kábító hatású, mely a szellemre és a lélekre hat. A betegek kenetét kell még emlitenünk, hiszen a szentelt olajjal megkent, a szentségkiszolgálóval együtt, a Szentlélek segítségét kéri a betegség elviseléséhez vagy a másvilágra költöző kellő „lelki megtisztulásához”.

Az ajándékok tulajdonságáról és céljáról még számos, egymástól eltérő elmélet lehetséges:

Az Aranyat, a földi hatalmat Jézus lábbal taposta a „mindenedet eladd, amid van s oszd ki a szegények között” mondásával egy időben, mely ellentmond a tömör és súlyos kereskedelmi fém és ékszeranyag Jézus és anyja elfogadta ajándéknak.

Továbbá, a három KeLeTi vagy KáLD/eai műveltségű mágus-pap pl. nem azért ajánlotta fel a tömjént a mirhával együtt, hogy eloszlássák a barlang-istálló szegényes büztét, hanem azért, mert érezték, hogy az ősi istenkeresési útjaik során az elavult áldozati szerekre Jézus születése után már nem lesz többé szükségük. Mégis: stafétabotként az új vallás szertartásaihoz felajánlották azokat a Világ Világosságának, az akkori újnak. Megújulásra. Maguk, énük feladásával, az egy Istent védő és dicsőítő illatos anyagokkal együtt, alázatos készséggel siettek beleolvadni, az új és végső hit áramába s ezáltal Jézus tőlük, a bölcsektől kapta meg az akkor ismert civilizált nemzetek vezetőitől földi, főkirályi beiktatását. Nem más ez, mint a hagyományok, az ókori szellemi fényerők egymásba-kapaszkodása, akik a „FőFÉNY” erősítésére összefogtak.

VőFÉNY szavunk egyik lehetséges eredete itt keresendő! Isten egyik fő parancsa: Szaporodjatok és sokasodjatok! Az egybekelendők egyesítésének, a népi lakodalom szertartásaink legfőbb szervezője évszázadok óta a VőFÉNY, az Isten alkalmi földi helytartója, máguspapja, aki az oldás és kötés földi tanúja. Amint a Mennyben, úgy a Földön is. A VőFÉNY más, népnyelvi alakjai – feledve az ősi jelentést – mára már más-más alakot öltöttek: vőfély, vőfél, palócosan vőfé stb.

Egy kuruckori lakodalmas énekünk a főfény máguspapi tulajdonságait emeli ki: „A VőFÉNY/ek józanak, gyorsak és igazmondók.”*

Az ókorból eredő ünnepi szokás volt a szegények támogatása, megajándékozása, lábaik megmosása, őket megvendégelve velük egy asztalnál étkezni. Valószínű, hogy Máté evangélista e szociális ünnep emlékére iktatta be evangéli-

umába a Napkeleti bölcsek látogatását. A régi hagyomány fényét még egy rendkívüli égi tünemény is emelte, a három bolygó: a Jupiter, Szaturnusz, Merkúr együttállása, mely méltó volt az új vallásindító „rangjához”. Az EGY és az EGÉSZ regényéből a legszebb az eGy – éGi – iGe –nek, az éGés szógyökeinek azonossága. Jézus születésekor i.e. 7-ben július 29-én hajnalban – tartja az egyik újabb kutatás.*

ISTEN BÁRÁNYA A SZENTHÁROMSÁG KÖTELÉKÉBEN

Agni.

aGNi az Isten báránya

Karácsony misztikus háttéréként nem véletlen a barlang, a jászol, a barmok, az állatok, báránnyok emlegetése. A jászol a „teremtett állatok” etető vályúja (a bölcső alakját is ez határozta meg), benne a majdani Krisztus teste és szelleme, amely már születésétől fogva az emberiséget tápláló eledelnek mutatja magát. A XVI. századi metaszeteken az istállóban a hatalmat jelképező ló még nem található, de napi terheket cipelő szamár igen. Pl. Szamár a jeruzsálemi bevonulás egyik fontos szereplője, a sumer áldozó, énekes főpapok, a ZaMaR/uk nevét hordozó állat. A BÁR/ányság, a körforgásos melegedésükkel összefüggő életbe-

maradást jelképezi. Egy több ezer éves védikus rajz a kétfejű aGNi istenséget ábrázolja báránnyon ülve, de három személy lábát és kezét sejtetve. Az egy közös testből kinövő, két beszélő fej: az Atya és az Ige = Szentlélek jelképei. A báránnyos, mint teherhordó, Krisztust jelzi. Agni a védikus tűzisten, a keresztény Szentháromság egyik legkorábbi ábrázolása. Miért e föltételezés?

A kos nyakát körülölelő három vonalnak látzó, talán 3-as lánc-nyakörvet többen a hun lelkeség jelenlétének tekinthetjük.

A birka hátán utazók kezeiben irattokercsek (szentírás v. talán isteni törvények) és figyelemfelkeltő, zajkeltő eszközök láthatók; miközben egy semleges, negyedik kéz egy szépen csengő keleti hangszert, egy az ókorban közkedvelt csörgőt/sistrumot szólaltat meg.

Ő Jézus, a jelző, a „csengős bárány”, a pásztor helyettese. Csengetéssel figyelmeztet: rövid földi életünk helyes útjaira s az elkerülhetetlen földi halálunk után az örök életre. Hiszen az etruszk-latin aGN/us báránnyal jelent. Agnus Dei = „Isten báránnya, ki elveszi s ezzel enyhíti a világ bűneit”. A Föld és az Ég között, a szellem megtestesüléseként, mint nagykövet, szakadatlan ingázik: iNGa = aGNi;

Ő a nagy békéltető, aki az anyag és a szellem között, a sziszifuszi, az ember feletti teljesítményt szabad akaratából „váll”-alta. A végtelen szeretet megnyilvánulásaként az ógörög Atlaszhoz hasonlóan, kozmikus terhet cipel a vállán, a hátán a világ végezetéig. Ezért, Ő az örök Áldozati Bárány. Belőle merítünk erőt, mikor áldozáskor / vagy a jelképes úrvacsora alkalmával testét és vérének kenyér s bor színében magunkhoz vesszük. Áldozat, a mi üdvösségünkért csak úgy, mint az ógörög hagyományban Prometheus, ki az ember javát akarva a tüzet ellopta, s ezért örök büntetés lett „jutalma”. A Kómíves Kelemenné c. népballadánk is emberáldozatról ad hírt „magas Déva várának” építésénél. A mesterek fárasztó nappali munkáját „delejes délidőben”, a délutánit a Nap „esthajnala” idején a sötét erők tövig lerombolják. Csak emberáldozattal lehetett mindezt megakadályozni; egy ókori szokás hagyományának maradványaként.

RÉSZLET A KŐMÍVES KELEMENNÉ BALLADÁJÁBÓL

Tizenkét kőmíves
 Összetanakodék,
 Magas Déva várát
 Hogy félépítenék.

Parlando ♩ = cca 240

1)

2. Hogy fél - é - pí - te-nék Fél vé - ka e - züs - té',

Fél vé - ka e - züs-té', Fél vé - ka a - ra-nyé'.

Szentegyházásfalu. Udvarhely vm. Erdély. Gy: Lajtha László, 1940.

Nem véletlen a Kelemen név választása, mivel az a ballada történésebe szervesen illeszkedik. Kelemen az etruszk-latin „Clementia”, a kegyesség és megbocsátás istennője nevéből származik. Balladánk a földöntúli erők megbocsátásának, engesztelődésének szükségességére hívja fel a halandók figyelmét. A három királyok szándékában s a célzott ajándékaiban e hagyomány részben benne van.

Mindazonáltal aGNi a védikus hagyományok tüzes istene: égi láng. Kevés eltéréssel ugyancsak az etruszk-latinból eredeztethető a szóban levő két mássalhangzójának egyezése okán: aGNi = iGNi/s = a tűz és a magyar éGNi ige.

Mindehhez érdemes tudni, hogy Szanszkrit – páhli szójegyzék szerint:

Az ősi védikus kor Kr. e: 1000-ig, a védikus új kor Kr.e: 600-ig tartott.

Véda = a Brahmin vallás szakrális szövegeinek gyűjteménye.

Védaná = érzés, érzet, az érzékelés minősítése.

Rig = emlék, régi rege. *

Jézus kinyilatkoztató beszédeivel szinte tűzbe hozta hallgatóit, akik érte nem csupán a tűzbe mentek. A Mester halála után a hamu alatt izzott a szellemi PaR/ázs. A hitvalló tanítványainak tízezrei maguk áldozták fel magukat a római arénák vadállatai révén. A PaR/ázs, a szanszkrit PR/us=égni, lángolni, a BáR/ány szavunkban is megtalálható. Így fér össze a BiR/ka, a BaR/ika a PaR/ázssal, a PiR/ítással és a PíR/ral, a PiR/ka-

dattal, az emberiség hajnalával. Gondolataink fonálát még az is erősíti, hogy a védákban aGNi/t, a tűz istenét VéRVör/ösre festették. Az isteni bárányon ülőket egy jelzésszerű lánc köti össze, jelezve szoros együvé tartozásukat.

Így érhető tetten az éG, az iGe és az éG/és rokoni volta.

Lakatos Demeternek, /† 1977/ a csángók költőjének pár sora rámutat az éGi szellem éGő lángjának egységére:... Nem felejttem el szohoszem Apómat... elig, hogy az ű tize maszt belim ig. (Nem felejttem soha sem apámat... elég, hogy az ő tüze most belém ég.) Emlékezzünk még a pünkösdi Szentlélek-jelenés lángnyelveire!

Boldizsár sötétebb bőrére a vízkeresztjátékok egyik-másik éneke is utal. A Krisztusi tűz testetleket megperzselő hatásáról szól, mely az első kottához tartozó szövegünk egy kiemelt része Boldizsár szájából így hangzik: Ki vagyok? Mi vagyok? Én Boldizsár király vagyok. Messzi fődrü gyüttem, de azt meg ne csodájják, hogy így megfeketődtem, mer én Krisztus Urunk tüzeben, kívü is, belü is feketére égtem.

Belső tűz a lelket, a külső Isten teremtményét, az egykor istenként tisztelt Nap fénye pirítja, hiszen az emberre, mint lelkes anyagra, egy időben mindkettő hat. Minthogy a tömjén, de leginkább a mirha Arábia legdélebbi részén nő s Afrikában szinte a vele kissé délebbi földszélességen fekvő, rokon növényzetű etióp terület omo-völgyi emberei /kb. 15 millió/ a magyarral harma-

dában rokon omo-ro nyelvet beszélnek. Ennek okán Boldizsár mágusunk szűkebb pátriáját itt kell keresnünk, s feltételeznünk!
József Attila, a magyar őstudás hagyományaiba

beavatott költő, a következő versrészletével bizonyítja jól-értesültségét: „Én vagyok a Boldizsár, aki szerencsen király”.

NAPKELETRŰ BÖLCSEK GYÜNNEK, VEZÉRCSILLAGOT KERESNEK...

Nap-ke-let-rű bölcsek gyűnnek, Ez új királt tisz-tő-jük.
vezér-csil-la - got ke-res-nek.

Még - ér - köz - tél, Gás - pár, el - só jö - ven - dé - se
és u - tá - na Bol - di - zsár, Jé - zus kö - szön - té - se

GÁSPÁR (egy lépést előre tesz): Ki vagyok, mi vagyok? Én Gáspár királ vagyok. Keresöm a zsidók újszülött királát.

MENYHÁRT (egy lépést előre tesz): Ki vagyok, mi vagyok? Én Menyhárt királ vagyok. Azér gyűttem, a kis Jézust imádjám.

BOLDIZSÁR (egy lépést előre tesz): Ki vagyok, mi vagyok? Én Boldizsár királ vagyok. Messzi fődrű gyűttem, de azt még nē csodájják, hogy így megfeketődtem, mer én Krisztus Urunk tüzébe születtem, kívü is, belü is feketére égtem.

A védikus aGNI, a többszemélyű tűzisten kezében törvény-tekerceset látunk. Ezt a törvény-csomagot parancsoló pálcaként tartja egyik keze. Jézus is törvényülő. Balkezevel suhint, jelez,

égnek-földnek, hogy mind az égiek, mind a földi élőlények / az emberekkel együtt boldog, együtt rezgésbe, „egy húron pendülve”, örök dicsőítő énekbe kezdhessenek.

CANTICUM TRIUM PUERORUM

BENEDICITE OMNIA OPERA DOMINI DOMINO, &c.

TÉrem-tett ál-la-tok, minden alkotmányok, Is-tennek szép munkái.

Az U-rat áldgyátok, felmagasztaljátok: méltó öt-let di-csir-ni.

Minden ál-la-to-kon, most, és mindenkoron illik fellyebb állat-ni.

Kájoni János: Cationale Catholicum. 1676.

Teretett állatok, minden alkotmányok, Istennek szép munkái.

Jézus, az Isten báránya, „ki elveszi a világ bűneit”, kezében fogva tartja az **anyagot**, a bűn egyik forrását, magát a gonoszt, az a/LM/át = (latin) MaL/us, s hogy az el ne szabadulhasson, azt légmentesen aranyhájba, a szellem fényességével zárja. Erről szól egy, a középkorban igen kedvelt paradicsomjátékunk töredéke: a kiseded Fényfi

baljában aranyalmát, jobb kezében arany vesszőt tart, a részben szellemi eredetű törvény, a földi hatalom birtokosaként. A szellemi aranyfüsttel futtatott aLMa Földünk jelképe lett, hiszen a belső tüzet csupán egy vékony földkéreg választja el az anyagi és szellemi élet színterétől.

FELJÖTT IMMÁR AZ A CSILLAG, KELJENEK FÖL, KIK ALUSZNAK!

Parlando 8 mp

Fel-jött immár az a csillag, Kel-je-nek föl, kik a-lusznak!

A fák, füvek lengedeznek, / Az angyalok énekelnek.
 Paradicsom kiskertjében / Piros ponyva leterítve,
 Azon felül ring a bölcső, / Abban nyugszik a Teremtő.
 Jobb kezében arany alma, / Bal kezében arany vessző,
 Amikor azt megzúdítja, / Zúg az erdő, zeng a mező.
 Sosem láttam oly termő fát, / Mint Krisztusnak keresztfáját,
 Piros vérrel virágozik, / Szentlélekkel illatozik.

Mínthogy az isteni gyermek magában hordozta az anyagi és a szellemi világot, Isten-ember lett. Így vált Jézus néphagyományunkban egyben az **anyag**, a földgolyó /pokol/tüzének s a **szellem**

aranyfüst-vékonyágú, fénylő védőburkának jelképévé; aranyalmává. Ezért énekeljük karácsonytájkában az új élet születésén örvendve:

A KIS JÉZUS ARANYALMA

A kis Jé-zus a-rany al-ma, Boldog-sá-gos szűz az any-ja,
 Két ke-zé-vel á-pol-ja, Lá-ba-i-val rin-gát-ja.

20-22 mp

- Óh, te dudás, mért szundikálsz, / Fényes az ég, nem kell lámpás, / Fújd fel gyorsan a dudát, / Zeng Jézusnak víg nótát,
- Hogy mi is az angyalokkal, / Az együgyű pásztorokkal / Dicséretet mond-hassunk, / Tiszteletet ad-hassunk!

ZÁRSZÓ

Visszatérve a mágusok ajándékára, idézzük föl a Jézusi szeretet-vallás főbb szertartásaihoz használt anyagokat, melyekből kiderül, hogy számos, a három mágus ajándékaival nagyfokú rokonságot mutat:

Az **arany** az élet-vizét tartó aranyos kehelyre és a sok fényt és emberi munkát igénylő, az isteni ital, az aranyló bor és Jézus keresztfás, drága vérenek rokonságára utal. A víz, a **kereszttséghez**, a

fehér bor, az **átváltatáshoz** nélkülözhetetlen szertartási kellék.

A sámán a szája nyálával, folyadékával leköpi, mintegy védetté teszi a kiszemelt személyt vagy tárgyat. A leköpött személy ill. tárgy ezentúl már a ő „befolyása”, varázslata alatt áll. Az emberiség legrégebbi rítusait őrző katolikus vallásban ugyanígy, a szentelt vízzel /folyadékkal/ hintenek személyeket, állatokat s tárgyakat, az Isten lelkének „eláradását” láthatóvá és érezhetővé téve. A

homlok, a szellem helyének vízzel leöntése a kereszttségben nyer méltó alkalmazást. A baptisták vízbe merítkezése, az egész testet szentelt vízzel körülvevő keresztügyi rítusa arra utal, hogy az ember egész anyagi részét védi a szentlélek ereje, a test és a lélek egységéért.

A földek szárazsága idején gyakran elhangzó szólás-mondás: A májusi eső aranyat ér.

Ismert az esőért könyörgő imák elterjedése, a hártárjárásakor a növendék termények vízzel szentelése.

Fontos tudni, hogy Krisztus első csodájával a vizet borrrá változtatta. Földi küldetése csúcsának előestéjén, az utolsó vacsorán pedig – vértelen áldozatként – a fehér bort változtatta vérévé úgy, hogy a bor színe és annak íze megmaradt. Eucharistia.

A tömjén, a könnyedén olvadó parafin - viaszként a gonosz elleni közdelemnek egyik eszköze, mellyel a levegőt fertőtlenítik a megszentelt anyag füstjével; minden oldaláról védve az oltárt. A füst egyben az emberiség Istenkeresésének, őskori és ókori termény- és állatáldozataira utal. A jótékony láng füstje fölfelé száll, de legalább is körbe ölel, a kainoké – az örök isteni törvénnyel ellenkezőké – lefelé gomolyog. A meleg füst, a szellem jelképeként könnyebb a levegőnél, de nincs hamu nélkül, mely a „Porból vagy és porrá leszel” tényre emlékeztet minden év hamvazó-szerdáján. A tömjén az isteni szent védelem és megszentelés fontos szertartási kelléke.

Örökmécses jelzi templomainkban az oltáriszentséget, a kenyérré vált Krisztus jelenlétét. Gyertyák égetésének napi szokása igen elterjedt a kat. templomokban. A nagyobb ünnepeket gyertyalánggal üdvözöljük. A katolikusok a húsvétot egy különösen nagy és vastag gyertya meggyújtásával jelzik. Torokbántalmak ellen Balázs – azaz VaRáZS – áldást osztanak villásgyertyával, „két tűz között”.

A mirha jó illata a régen légneműnek gondolt Szentlélek felidézése, mely a bérálás /szentelt krizma/ hitmegerősítő szertartásában csúcsosodik ki. A szentelt olajos homlokkenés az emberi értelem, szellem megerősítése a szentlélek által. A szentelt olaj, szinte „Olaj a tűzre”, a szentlélek segítségül hívása idején. Mint tisztálkodási folyadék a lelki tisztálkodáshoz is köze van: bűnbocsá-

nat. Borral vegyítve izgalmas, „tudatmódosító” ital.

Krisztus testének a húsvéti sziklasírba helyezése előtt használták a szent asszonyok. Összefüggést látunk még a „betegek kenete” ill. régi nevén az „utolsó kenet” bűnbocsátás – szentségével, és a pünkösdkor tapasztalt Szentlélek tűz – láng jelenlétével, mely utóbbi történet egyben az apostolok iGe/hirdetésének a kezdete.

Ezúton mondunk köszönetet Farkasinszky Tibor professzor úrnak, aki a témára felhívta figyelmünket és A háromkirályok vagy mágusok ősi magyar párhuzamai c. egyetemi segédkönyve adataival munkánkat irányította, segítette.

BIBLIOGRÁFIA

- Karsai Géza: Középkori vízkeresztjátékok. Bp., 1943. 213-218.
- Ósi Gyökér: L. Kecskés András: ZaMaRu. Miskolc, 1995.
- Anton DEIMEL: Schumerisches Lexikon. Roma. 1928.
- Szent Biblia. Újszövetség, Máté evangéliuma. (2,1-11.)
- Farkasinszky Tibor: A háromkirályok vagy mágusok ősi magyar párhuzamai. Egyetemi segédkönyv. Miskolc, 2002.
- Róheim Géza: A bűvös tükör. Bp., 1984. 372.
- Takács György: Arany kertbe' arany fa. Bp., 2001. 315.
- Dr. Herbert Haag: Bibliai Lexikon. Bp., 1989.
- Czuczor - Fogarasi: A magyar nyelv szótára. Budapest, 1874.
- Thaly Kálmán gyűjt. I. K. 409.
- Giovanni Papini: Krisztus élete, Bp. é. n. 35-36.
- Szakács Béla Zsolt: Szentháromság-ábrázolások a középkori Magyarországon „Oh, boldogságos háromság” Tanulmányok a Szentháromság tiszteletéről. Debrecen, 2003.13-36.
- Magyar Adorján: Ősműveltség. Bp., 1995.
- Ortutai Gyula: A magyar népköltészet. Bp., 1985. 29 – 36.
- Daniel Gimeno / összeállítása /: INDIA. Bp., 2010. 21.
- Héjjas István: India ősi bölcsessége. Bp., 2005-6. 207.
- Volly István: 277 karácsonyi ének. Bp., 1978.

Szalay Zoltán

Magyar lélek a népzene és a nyelv tükrében
(Részletek egy hosszabb tanulmányából)

„A magyar népdal ... az egész magyar lélek tükre.
... a magyar dal a magyar nyelvvel egyidős.”

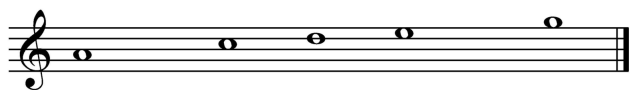
/Kodály Zoltán/

Pentatónia és hétfokúság

A mottóul választott idézet mellé kívánczik Kodálynak az a megállapítása is, miszerint az ötfokú (pentaton) dallamok képezik a magyar nemzet legősibb zenéjét.

Eléggé elterjedt az a téves elképzelés, hogy a pentatónia hiányos hétfokú hangsor. Ezért sokan úgy jellemzik a pentatóniát, mint egy olyan hangrendszert, amelyből hiányzik a *fá* és a *ti* hang. A félhang nélküli pentatónia tehát *do*, *re*, *mi*, *szó* és *lá* hangokból áll.

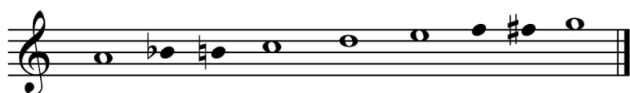
A magyar népzeneben a pentaton dallamok általában *lá* végűek (*lá* hangon zárnak), ami ezt a hangsort teljesen szimmetrikussá teszi: *lá*, *dó*, *ré*, *mi*, *szó*.

A pentaton hangsor

Ezek a hangok ismétlődhetnek oktávval fennebb vagy lennebb, így a tiszta pentaton magyar dallamokban általában a következő sor lelhető fel: *szó*, *lá*, *dó*, *re*, *mi*, *szó*, *lá*.

A pentaton hangsornak a dallamban kirajzolódó vázán, a pillérhangokon kívül, melyet tiszta ötfokúságnak (tiszta pentatóniának) nevezünk, gyakran megjelennek a hézagokat kitöltő ún. *pien* hangok (kínai szó). A *pien* hangok által az ötfokú hangrendszer kiegészülhet hat-, hét-, nyolc- vagy kilencfokúvá.

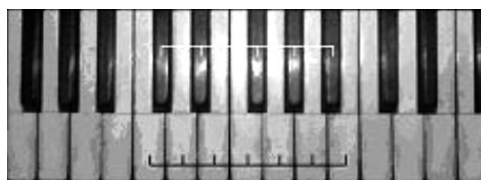

A pentaton hangsor, kiegészítve a *pien* hangokkal

A probléma azzal az elképzeléssel, hogy a pentatónia a hétfokú (diatonikus) hangrendszernek a része, vagy egy korábbi fejlődési fázisa, ott van, hogy a magyar népzeneben nem vezet egyenes út

a pentatóniától a hétfokúság felé (és másutt sem). Ez azt jelenti, hogy a hétfokú magyar népdalok nem a pentaton dallamokból alakultak ki. Utóbbiakban szinte mindig felfedezhető a dallam öt-fokú váza, ahol a pentaton sor hangjainak meghatározó szerepük van. A *pien* hangok pedig legtöbbször másodrangú szerepet töltenek be.

A pentatónia és a hétfokú hangrendszer közötti különbség könnyebben megérthető a zongora billentyűit szemlélve. A fehér billentyűk a hétfokú rendszert teszik ki, a fekete billentyűk pedig a pentaton hangsort.

A hétfokú és a pentaton hangsor a zongora billentyűin

A zongora segítségével könnyebben megérthetjük azt is, hogy a két rendszer tulajdonképpen kiegészíti egymást: $7 + 5 = 12$. Valószínűleg sokan tudják, hogy a tizenkettő az egésznek, a teljességnek a száma. 12 a csillagjegyek, a hónapok, az órák száma, $12 = \text{egy tucat}$, tehát maga az egységes egész. A zenében tulajdonképpen arról van szó, hogy a hétfokú rendszer alkotja az egyik felét, az ötfokú pedig a másik felét a teljes egésznek.

A pentatónia és a hétfokú hangsorok között tehát nincs közvetlen rokonság. Ugyanúgy, mint ahogy a kétféle hangrendszert használó népek között sincs.

„A pentatónia egyik ősi forrásvidéke vlsz. a történelem előtti Közép- és Kelet-Ázsia (Tibet és az ősi Kína); onnan sugárzott szét egyrészt Hátsó- és Elő-India, Indonézia, Melanézia és Mikronézia, valamint Nyugat-Polinézia felé, másrészt Kelet- és Közép-Európába, őrzője t.k. a magyar népzene régi rétege. Másik kisugárzási területe a Földközi-tenger vidéke: maradványai megtalálhatók a berber zenében, a dél-olasz és szardíniai népzeneben, a kelta népcsoportok dalaiban. Elterjedt a ~

az afrikai ültetvényesek (t.k. a bantuk) és a földműves indiánok között is. Az, hogy a ~ eljutott különböző fokon álló vadász- és pásztornépekhez is (pl. a lappokhoz, türk törzsekhez és mongolokhoz, közép-kaliforniai gyűjtögetőkhöz és közép-ausztráliai kezdetleges vadásznépekhez), bizonyára a kulturális érintkezés közvetítésével létrejött másodlagos elterjedésre vezethető vissza.”

/Brockhaus Riemann: *Zenei Lexikon III.*, Zene-műkiadó, Budapest, 1985, 97. old./

A génkutatás eredményei

Egyik írásában dr. Árkay László beszámol a montreáli McGill Egyetem kiváló professzorának, Wilder Penfieldnek és munkacsoportjának a kutatásairól. A génkutatások érdekes módon bizonyos földrajzi területeket emelnek ki, mint a génállomány szempontjából rokon népek lakóhelyeit. Ezek a foltok „egészen misztikusan” azonosak azokkal a területekkel, ahol a pentatónia megtalálható Földünkön. Árkay továbbá Baráth Tibor professzorral való telefonbeszélgetését idézi: „Ekkor ezeket mondta nekem Tibor: ... ő nem ismeri a népdalokat, nem zenész. Van neki egy világtérképe, amelyen feltüntette, hol találtak az őskortól kezdve, akármilyen ősz magyar vagy bármilyen más nyelven olvasható, megfejthető feliratokat. De bevallja nem érti, mert a Föld öt helyén vannak teljesen szétszóródva. Erre elkezdtem hegyezni a fületem. »Melyik öt helyen?» kérdeztem. »Hát – mondta Tibor,

1. Magyarországon és Közép Ázsia Ural környékén, de nem a szláv területeken,
2. A Távols-Keleten Kínában és Japánban,
3. Közép Afrikában,
4. Az amerikai indián vidékeken és
5. Skóciában.

Ezek a foltok hajszálra azonosak a pentatonikus zene 5 nagy foltjával és a Penfield Bizottság féle vércsoport-foltokkal! Ez három egymástól teljesen külön irányból, a népzene-kutatás, a népcsoport-kutatás és az ősrégészet teréről származó bizonyítékok adatait hozza egy nevezőre!”

/http://www.velmokata.eoldal.hu/cikkek/e-mailen-erkezett/magyargen (megtekintve 2010. augusztus 27-én)/

(Valójában inkább hat „foltról” kellene beszélni: a Kárpát-medencéről, Közép-Ázsiáról /az itt élő rokon népek lakta vidékekről/, a Távols Keletről,

Közép Afrikáról, az amerikai indián vidékekről és Európa kelta származású népeinek területeiről. Habár a pentatónia elsődleges elterjedési területei között a Zenei Lexikon más népeket is megemlít, Árkay beszámolójában – a génkutatás és az ősrégészet szemszögéből – ezekről nem esik szó.)

Egy tanulmány az interneten a legújabb DNS-kutatásokról (2011. augusztus 9.)

„Az emberi DNS, csupán 10%-át használja fehérje előállításra. Csupán e kis része képezi a nyugaton ismert és népszerűsített kutatások tárgyát. A fennmaradt 90%, ballaszt-anyagoknak van nyilvánítva, melynek semmilyen jelentősége nincsen. Ennek ellenére, az orosz kutatók meg vannak győződve arról, hogy a természet egyáltalán nem pazarló, ezért nyelvészekkel és genetikusokkal karöltve elhatározták, hogy felfedezik az emberi DNS fennmaradt részének valódi szerepét. ... Ennek megfelelően, az emberi DNS, nemcsak testünk felépítéséért felelős, hanem információ raktárként és kommunikációs csatornaként is szolgál. Az orosz nyelvészek felfedezték, hogy az egész genetikai kód, főképp a nyugaton fölöslegesnek ítélt 90%, az emberi nyelvek szabályai szerint működik. ... felfedezték, hogy a DNS alkaloid/alkáli molekuláira, az emberi nyelvekben használt nyelvtani szabályok érvényesek. Más szóval: az emberi nyelvek, nem véletlenszerűen, hanem a DNS eredményeként jelentek meg.”

/http://katalizma.info/2010/08/09/a-dns-t-a-szavak-befolyasoljak – megtekintve 2010. IX. 15-én)/

Anyanyelvünk titkai

Varga Csaba a nyelv alapján jellemzi a magyarság lelki tulajdonságait, és arra a következtetésre jut, hogy a magyar ember számára az egységes egész a legfontosabb. Mindig az egésztől közelít a részletek felé. Ezzel szemben az indoeurópai népek számára, ugyancsak a nyelv vizsgálata alapján, a részletek fontosabbak. Ezekből indulnak ki, és próbálják összerakni az egységes egészet. A nyelvben ez a következőképpen nyilvánul meg: mi, amikor megnevezzük magunkat, előbb a családnevünket mondjuk el, s csak aztán a keresztnévünket. Hogyha a helység is része a nevünknek, akkor legelőször a legnagyobb környezetet nevez-

zük meg, és ezután közelítünk fokozatosan a legkisebb egység felé, akik mi magunk vagyunk. Pl.: Kőrösi Csoma Sándor. Az indoeurópai nyelvekben ez pont fordítva van, tehát saját magukból indulnak ki, és úgy tágítják a kört egészen a legnagyobb környezetig.

Ugyanakkor a dátumot is hasonlóképpen közelíti meg a magyar. Előbb a legnagyobb keretet nevezi meg: az évet, aztán a hónapot, és lassanként közelít a mai nap felé. Az indoeurópai népek pont fordítva teszik ezt: a mai naptól indulnak ki, ami legközelebb van hozzánk, és utána tágítják a kört a teljesség felé.¹

A következő ábrán a két ellentétes szemléletet mutatom be: a magyar ember belehelyezi magát az egységes egészbe. A teljesség részeként éli meg saját életét (lásd a *jobb* oldalt). Ezzel szemben az

indoeurópai népek (a nyelv elemzése alapján) kiemelik magukat az egységes egészből. Önálló, kisebb egységként élik meg létüket, függetlenül a teljességtől (lásd a *bal* oldalt).

Kodály Zoltán is ugyanígy látja ezt. A szolmizálás kapcsán a következőket mondja: „Globálisan kell olvasni. Egész szót, majd többet, egy egész mondatot átfogni egy pillantással. Az egészből indulni a részletek felé. Egészében, egy darabban érezzük meg, mielőtt hozzákezdünk hangos elénekléséhez.” /Kodály Zoltán: *333 olvasógyakorlat. Bevezető a magyar népzenebe*, Editio Musica, Budapest, 1943, 61. old./

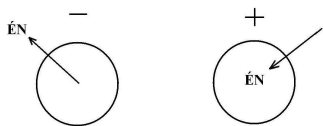
A szekularizált és a szakrális világszemlélet közötti fő különbségek

Agócs József természet- és rendszerszemléletének rövid összefoglalása

Világszemlélet	Szekularizált	Szakrális
Domináns tényező	az anyag	a szellem
A szemlélet	analitikus	szintetizáló
A fogalomrendszer	formális, elvont	funkcionális, konkrét
Az elsajátítható tudás	az Egész töredékei	az EGYséges egész
A módszer	válaszkereső szétszed + átalakít törvénykereső	kérdésfelvető megfigyel + összerak létfeltételeket kereső veszélyelhárító meggyőződő
Az egyén	korruptálható	megvesztegethetetlen
A közösség képviselője	ellenőrizhetetlen, vissza nem hívható	ellenőrizhető, visszahívható
A vezetés	politikai alapra épülő önjelölt, kijelölt specialista	tudásra épülő képzett, karizmatikus sokoldalú („polihisztor”)
A valódi cél	egyéni érdek pillanatnyi jólét siker	közösségi érdek tartós létezés a rászorultak segítése, mások szolgálata
A stratégia	ellenségkereső	munkatárskereső
Az értékrend alapja	egyenlő jogok	különböző kötelességek
Az értékmérés eszköze	pénz	közösségi hasznosság
A tervezés időtartama	5-10 év (max. 100)	néhány millió év
A létforrásokat	föléli (megsemmisíti)	újratermeli (megőrzi)

¹ Ezeket a tényeket Dr. Pap Gábor professzor már több, mint 30 éve tanítja

A szekularizált világnézet az indoeurópai népek lelki sajátosságait, a szakrális világnézet pedig a magyar lélek jellemzőit sorakoztatja fel. Jelöljük egyelőre a két véletet konvencionálisan egy „-”, illetve egy „+” jellel! Ne mondjuk egyikre sem, hogy jó vagy rossz. Csupán annyit jegyezzünk meg, hogy két pólust képviselnek.

Párhuzamot vonva a pentaton hangrendszer és az előbb említett nyelvi sajátosságok között azt mondhatjuk, hogy a pentatónia az, amelyik befogad, elfogad. Nyitott az idegen elemek befogadására (ld.: pien hangok). Azt a lelket mintázza, mely a teljesség részeként éli életét. A teljesség pedig sok apró kis részből áll. Ezért befogadja az idegen elemeket anélkül, hogy a pentaton jellege megváltozna. A hétfokú, diatonikus hangrendszerek viszont zártak. Ezekben a népdalokban nagyon ritkán fordul elő, hogy a rendszertől idegen hangok jelenjenek meg. Azt a lelket képviselik, mely kiemeli magát az egységes egészből, legtöbbször képtelen elfogadni, befogadni a máságot, a tőle idegen mentalitást, világnézetet. A hétfokú dallamok többnyire az indoeurópai népek zenéjére jellemzők, továbbá a sémi és az arab népekére.

A különböző népcsoportok pentaton dalait hallgatva feltűnik, hogy jellegükben egészen más hangulatot tükröznek. A magyarhoz legközelebb a közép-ázsiai rokon népek dalai állnak. Talán az ujjur dallamok is ide közelítenek.

A pentaton hangsor közelebb áll a természethez, mint a hétfokú sorok. Az ötfokú dallamokra jellemző hangközök frekvenciakülönbségeinek számarányai nagyon közeliak az aranymetszés arányaihoz. Az emberi fül felépítésében lévő belső csiga tulajdonképpen aranymetszés-csiga. Ezért a felfedezésért egy tudós Nobel-díjat is kapott. /Föltételezem, hogy Békésy Györgyről van szó./

A nyelvi rendszerek milyen térképet követnek a földgolyón?

A ragozó nyelvek nyelvtana jóval többet foglalkozik az alaktannal, mint a mondattannal. A ragozó nyelveket beszélő népcsoportok egy jó része –

Árkay László szavaival élve – „egészen misztikusan azonos” egyrészt a pentatóniát használó népekkel, másrészt a génkutatások és az ősrégészet eredményeiből kirajzolódó kapcsolatban álló etnikumokkal.

Az említett hat folt közül öt megtalálható a ragozó nyelvek térképén is: a Kárpát-medence a magyar nyelvvel, Közép-Ázsia az altáji nyelvek egy részével, a Távol Kelet a japánnal, Közép-Afrika a bantu nyelvekkel, valamint az amerikai indiánok a majával és a kecsua nyelvvel. Habár a kelta nyelvek közül egyik sem agglutináló, vannak olyan elképzelések, hogy a baszkok is kelta származású nép. Az ő nyelvük pedig ugyancsak ragozó, nyelvtana és mondatszerkesztése szempontjából rendkívül hasonlít a magyarra.

Simon Péter elmondja, hogy a kanadai dakota és oglala indiánok nyelve is ragozó, sőt, ennél sokkal több kapcsolódási pontra mutat rá az indiánok és a magyar nép között. A Duna-tv által pár éve sugárzott dokumentumfilm az ujjurokkal létező ugyanilyen rokonságra hívta fel a figyelmet (Kína észak-nyugati részén).

Íme, négy különböző kutatási terület eredményei hozzák egy nevezőre az említett hat földrajzi terület népcsoportjait. Annak a valószínűsége, hogy ez véletlen legyen, szinte egyenlő a nullával. Igaz, hogy a pentatónia megtalálható más népcsoportoknál is (Hátsó- és Elő-Indiában, Indonéziában, Melanéziában és Mikronéziában, valamint Nyugat-Polinéziában), továbbá Indiában, Indonéziában és Polinéziában is találunk ragozó nyelveket, azonban ezek a földrajzi területek nem jelennek meg Árkay László beszámolójában. Lehet, hogy a génkutatások és az ősrégészet szempontjából ezek a „foltok” nem mutatnak rokonságot a többivel.

(2. rész)

Juhász Zoltán kutatásai a magyar népzeneről

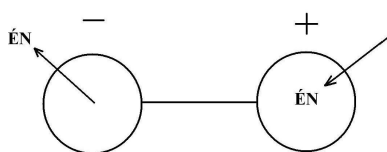
Juhász és munkatársai számítógépes programmal vizsgálták meg bizonyos népek dallamait. Kb. huszonöt nép több mint harmincezer dalát vették megfigyelés alá. Az egész anyagot kivetítették egy kétdimenziós koordináta-rendszerre, ahol a bizonyos népek sajátos dallamtípusai különböző helyeken sűrűsödtek össze. Így megmutatkozott,

hogy mely népcsoportok népzenejében van átfe-
dés.

Juhász két nagy rendszert különít el egymástól: a „keletit”, illetve a „nyugatit”, melyeket zenei ősnyelveknek nevez. A keleti és a nyugati népdaltípusok térképe nemigen fedi egymást. „A magyar népzene központi helyzetben van Eurázsia zenei térképén.” A megvizsgált zenekultúrák közül „csak a magyarról mondható el, hogy egyszerre leghívebb őrzője mind a »keleti«, mind a »nyugati« zenei ősnyelv valaha feltehetően közös típusainak.” /Juhász Zoltán: *A zene ősnyelve*, Fríg kiadó, Pilisszentiván, 2006., 181. old/

Mit jelent ez? A magyar lélek annyira nyitott, hogy valamikor a népzene fejlődése során befogadta azokat az elemeket, melyek az ún. nyugati rendszerhez tartoznak. És nem csak befogadta, hanem magáévá is tette. Olyannyira, hogy azok a népdaltípusok, melyek a nyugati rendszer sajátosságait tükrözik, beágyazódtak a magyar népzene egészébe, és komoly változats csoportokat alakítottak ki.

A két pólus, a két mentalitás valahol kapcsolatban áll egymással. Ezeket pontosan a magyar lélek kapcsolja össze. Hiszen, az ősi pentaton népdalaink tanúsága szerint is, a magyar lélek az, mely elfogad, befogad, mert a teljes egész részeként szemléli saját magát. Elfogadja, sőt, befogadja azokat az idegen elemeket is, amelyek ellentétesek a saját lelki beállítottságával.

Mit rejteget még a magyar lélek?

Egyes nyelvkuatatók szerint a valamikori egységtudat emléke is megtalálható nyelvünkben.

Pl. a páros testrészeink, vagy öltözködési darabjaink egyikét mindig félként nevezzük meg: féllábú, félszemű, félcipő, fél zokni stb. Ha mindkettő forog szóban, akkor egyes számot használunk: hol a cipőm?, fáj a lábam stb. Az indo-európai nyelvek némelyikében ezek a testrészek, szervek, ruhadarabok többes számban használatosak. Vannak olyanok is közöttük, melyeknek

nincs is egyes száma (például a román pantalon – nadrág, ochelari – szemüveg stb.). Talán a nyelvtani nemek hiánya is a valamikori egységtudat emléke nyelvünkben.

A magyar nyelv „emlékszik” még arra, hogy kettő együtt képez egy teljes egészet, hogy egyetlen lélek vált ketté a duálissá alakuló teremtés során (ld. lennebb az Ádám és Éva szimbólumról mondottakat). A *feleségem* is csupán csak egyik felem (én magam vagyok a másik fél), ketten együtt vagyunk teljesekek, egységes egészek.

Egy rövid szójáték által könnyen megérthetjük, mennyire pontosan őrzi nyelvünk az egységtudatot. Tudsz-e még *egységben* gondolkodni? Vagy csak *kétségben*? Mert ha *kétségeid*, *kételyeid* vannak, akkor megbomlik az *egyensúly*, és oda az *egészséged*. S ha elveszted az *egészségedet*, akkor *félsz*. S a *félelem* nem jó tanácsadó: hatására *kétségbe* esel. Ha nem értesz *egy*et felebarátoddal, ha *kétségbe* vonod az ő álláspontját, mentalitását, az ő *egységét*, akkor hiányzik belőled az *együttérzés*. De ha *egy*etértésben élsz mindenki-vel, akkor megmarad az *egyensúlyod* és *egészségednek* örvendesz.

Egy filmben az öreg indián arra buzdította az unokáját, hogy el kell menni egy bizonyos indián ösztalálkozóra. Az unoka nem akart menni, és mind azt próbálta magyarázni, hogy mit szeretnék „ÉN” (angolul). A nagyapa egyszer csak megszólal, és azt mondja az unokájának: „a mi (indián) nyelvünkben nem is létezik az a szó, hogy ÉN. Csak az a szó létezik, hogy MI.” Ez is azt a mentalitást tükrözi, melyben az egyén az egész része. Az egész sokkal fontosabb, mint a rész. A közösség sokkal fontosabb, mint az egyén. Gondoljunk csak vissza az indiánregényekre, melyeket fiatal korunkban olvastunk: első személy helyett az indián harmadik személyben beszél magáról. Nem létezik az „egyes szám első személy”!

Népdalainkban is megpróbáltam utánakeresni a valamikori egységtudat maradványának. Esetleg abban a sajátosságban találunk rá, mely szerint a magyar népdalok szövege nem kötődik szorosan a dallamhoz. Sok olyan népdalunk van, melyet egyaránt énekelnek szomorú vagy tragikus szöveggel, illetve akár semleges, akár, éppen ellentétes lelki töltetű, vidám szöveggel is. Egy széki népdal szövege egyértelműen egy tragédiát, egy tragikus sorsot jelenít meg:

Nékem is volt édesanyám, de már nincs,
Mer' elvitte a szegedi nagy árvíz.
Három hete, hogy a vizet halászom,
Könnyeimtől még a vizet se látom.

Kihalásztam édesanyám kendőjét,
Négy sarkába rávarratom a nevét,
Közepibe fekete gyászt varratok,
Hogy én édesanya nélkül maradok.

Ugyanehhez a dallamhoz Felcsíkon egy egészen más jellegű szöveg kapcsolódik: egy katonabúcsúztató szöveg, amely hangulatában is, lelki töltete szempontjából is teljesen elüt az előzőtől:

Októbernek, októbernek elsején,
Nem süt a nap Csíkkarcfalva mezején.
Elbúcsúzom a madártól, s az ágtól,
S azután a csíkkarcfalvi lányoktól.

Az Isten is katonának teremtett,
Az a jámbor pap is annak keresztelt.
Az is leszek, míg a világ világ lesz,
Míg az égen egy ragyogó csillag lesz.

Mégis ugyanarra a dallamra éneklük mind a ketőt. Föltételezem, hogy a magyar népdal ilyenformán fölötté áll a duális lelkiállapotoknak. Hermész Trizmegisztoz több ezer évvel ezelőtt Egyiptomban azt tanította, hogy „Ami fenn van, ugyanaz, mint ami lenn van, és ami lenn van, ugyanaz, mint ami fenn van, így érted meg az egy varázslatát. ... És ahogy minden dolog az egyből származik, az egyetlen gondolatból, a természetben minden dolog átvitelével az egyből keletkezett.” (*Hamvas Béla* fordítása.)

Ez a mély igazság, ez a tiszta egységtudat a magyar népzeneben is nyomon követhető. Az alábbi népdal két részének dallamvonala jól követhetően azonos. Csupán annyi a különbség, hogy a második dallamrész lennebb van pár hanggal, pontosabban egy tiszta kvinttel (Hej, Dunáról fúj a szél):

Kvintváltás

a „Hej, Dunáról fúj a szél...” kezdetű népdalban

Nem véletlen, hogy relatívan a következőképpen szolmizáljuk: r r d l, r r d r r d l, r r d r l, sz, l, l, l / r r d l, r r d r r d l, r r d r l, sz, l, l, l. Így még jobban kitűnik, hogy a két dallamrész teljesen azonos. A hermészi gondolat, tanítás, egyértelműen benne van: „Ami fenn van, ugyanaz, mint ami lenn van, és ami lenn van, ugyanaz, mint ami fenn van.” Ezt a jelenséget kvintváltásnak vagy kvintismétlésnek nevezzük a magyar népzene kutatásban használatos szakkifejezéssel.

Egy budapesti barátom írta volt nekem: „Mikola Istvánnak mondta egy magánkihallgatáson II. János Pál. »Csak ti magyarok tudjátok megvédeni a kereszténységet Európában.«” ... A pápa bizonyosan tisztában volt azzal, hogy mit is jelent a magyar lélek. Valószínűleg azért mondta ezeket, mert Európa közepén főleg a magyar nép az, amely még valamennyire megtartotta ezt a mentalitást.

Ugyanezt sugallja Pio atya magyarokról szóló jóslata: „Magyarország egy olyan kalitka, amelyből egyszer még egy gyönyörű madár fog kirepülni. Sok szenvedés vár még rájuk, de egész Európában páratlan dicsőségben lesz részük. Irigylem a magyarokat, mert általuk nagy boldogság árad majd az emberiségre. Kevés nemzetnek van olyan nagyhatalmú őrangyala mint a magyaroknak, és bizony helyes lenne erősebben kérniük hathatós oltalmát országukra.”

A magyarság vajon milyen mértékben képviseli ma ezt a lelkiséget?

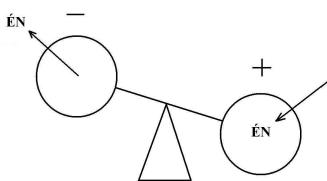
Ma gyakran találkozunk a másik pólust megjelenítő mentalitással: amelyik magának való, magának kapar, én-központú, önző, „leuraló” és másokkal nem törődik. Be kell ismernünk, hogy a magyar lélek változóban van. Ezt híven tükrözi a népi hagyományok változása is. Például a régi stílusú dallamok közül, melyeket Bartók Béla, Kodály Zoltán, Lajtha László és munkatársaik gyűjtöttek ezelőtt száz évvel a Csíki és Gyergyói Medencében, egy évszázad elteltével Felcsíkon nem sokkal többet találtam, mint 10-15-öt. Nagyon megnőtt azonban a mindennapi repertoárban a félnépi dallamok, a népies műdalok, a nóták, a hallgatók száma. Ezeket nagy előszeretettel éneklük manapság. Mindennek ellenére a Csíkmadarsi gyűjtésemből, melyben 412 különálló dallam

található (változatokkal együtt több mint 550), az derül ki, hogy a népzene talán lassabban változik, mint a mentalitás, mint az emberek egymáshoz való viszonyulása.

Az anyagi világ duális

Jó és rossz, szép és rút, jobb és bal, fent és lent, kint és bent, fehér és fekete, férfi és nő, menny és pokol – megannyi duális pár, mely anyagi világunkban megnyilvánul. Még a Paradicsomban, Ádám és Éva két külön lélekké válik: egy lélekből lesz kettő. Ebben látszik igazán, hogy a kettévált lélek valamikor egy volt. Valamikor az egységből indult, és az anyagi valóság felé közeledve, valahol félúton kettévált. Így született meg a dualitás. Nem hiszem, hogy az életünk túlságosan érdekes lenne, ha csak az egyik pólus lenne jelen. Nem igazán lenne sem változás, sem fejlődés.

A dualításban tehát nem föltétlenül a jót vagy a rosszat (az *elítélendőt* és az *elfogadni valót*) kell keresni. Az elektromos áramnak is, a mágneses jelenségeknek is van egy pozitív és egy negatív pólusa. Egyik hiányában azonban a másik nem működik. A dualitáson alapuló földi élet sem működne valamelyik pólus hiányában. Minden népnek megvan a saját feladata, küldetése a földi életben – függetlenül attól, hogy a már bemutatott két ellentétes lelki beállítottság melyikét képviseli. Fontos azonban, hogy a két mentalitás, a két lelki beállítottság számarányában kiegyenlítődjék. A kettő között maradjon meg az egyensúly. Ma-napság azonban ez az egyensúly megbomlott:

Az üzlet és a reklámok világa, a politika vagy akár szűkebb környezetünk tele van hazugsággal, csalással, törtetéssel, kirekesztéssel, önzéssel stb. Ez egyértelműen a „-” jellel jelölt pólust erősíti.

Ki végzi jól a feladatát?

A kérdés csak az, hogy ha mindkét pólusnak megvan a maga szerepe és fontossága a rendszerben, és ha mindkettő elengedhetetlenül szükséges ahhoz, hogy ez a rendszer jól működjön, akkor kinek

köszönhető, ha az egyensúly felbomlik? Annak a pólusnak, aki jól végzi a felvállalt feladatát, vagy éppen ellenkezőleg, annak, aki nem végzi jól? Ezen érdemes elgondolkodni! Mert nem az a probléma, hogy valaki jól teljesíti a küldetését. Ő tulajdonképpen az ellensúly, az ellenzék, ha úgy tetszik. És ugye elfogadjuk, hogy Évára is szükség van ahhoz, hogy a fejlődés folyamatos legyen?

Nem zárhatjuk ki az Éva-szimbólumot a földi életből, mert akkor igazából nem is földi élet lenne, és nem dualitás, hanem paradicsomi élet, egységben, dualitás nélkül. Azonban mi ide születünk az anyagi valóságba, és az anyagi valóság közepette duális világban élünk, mely föltételezi mindkét pólus jelenlétét. Hogyha felborult az egyensúly, akkor valamelyik pólus nem végzi jól a dolgát.

A Nyirkai jóslat igen árnyaltan és meggyőzően írja le ezt a fonák, egyensúlyából kifordult világot. Most a 2000-es évek második felétől számítva még tíz-tizenkét esztendő megjelölő részletet idézek.²

A magyarság jelenéről szólnak a következő sorok:

„Már mindent elkótyavetyéltek.

Csak alantas szolgálatok maradnak, égbekiáltó ámulások.

Lesznek, kik alattomos ellenséggel fújnak egy követ.

Nemes lovag-ősök fehér lilomán tipródik a nemzet.

A csósz tolvaj, a bakter rabló, a bíró cinkos.

A *különb* nem viszi sokra, mert irigylik.

Ki-ki rántja lefelé a másikat – az országot együtt.

Lenézett népek mögött kullog a magyar!”

/Megjelent: Máthé Imre: *Yotengrit. A rábaközi tudók (sámánok) szellemi hagyatéka. II.*, Püski, Budapest, 2006., 199-200. old./

Az egyensúly úgy borulhatott fel, hogy egy ideje (véleményem szerint kb. 4-5 évszázada) a „+” jellel szimbolizált pólus nem végzi rendesen a feladatát. Nem tud érvényt szerezni magának a magyar lelkiség. De nem csak a másságot nem tudjuk ma már elfogadni. A lelkünk mélyéről jövő belső hangot is elnyomjuk. Teljes mértékben

² A Nyirkai jóslatot leközlöttük az Ősi Gyökér XXXIV évf. 4. számában

egyetértek Pap Gáborral, aki a következőket mondta Székelykeresztúron egy zarándoklat, egy szimbolikus keresztútjárás alkalmával:

„Félünk a belső hangot megszólaltatni, félünk attól, hogy megszólal és mi meg fogjuk hallani. Ezért pótoljuk különböző kívülről jövő zajokkal. Tehát bekapcsoljuk a rádiót, bekapcsoljuk a televíziót, valami mindig bög körülöttük, hol magneton, hol egyéb, s ezért nem tud ez a hang belülről megszólalni. Pedig csak ez tudja hitelesen megmondani, hogy mi a mi utunk, és hogyha a legsötétebb is a világ körülöttünk, akkor is fényt tud jelezni; és ha nem figyelünk oda, akkor bizony el tudunk keseredni, és ez a keserűség, ez bizony nagyon rossz tanácsadó. ... Tehát nem siránkozni kell, hanem azon töprengeni, hogy tudunk a legtöbb jót adni ilyen helyzetben is a világnak.”

Javaslat a felbomlott egyensúly orvoslására

Érdekes módon, itt újból a nyelv jön segítségünkre: a magyar nyelvben olyan szépen hangzik az, hogy *lelkiismeret*. A mi feladatunk az lenne, hogy hagyjuk az ellentétes pólust, végezze csak a maga felvállalt küldetését annak rendje és módja szerint. Mi pedig, a lelkiismeret útján, találjunk vissza saját lelkünkhöz. Minél többen visszatalálunk, annál hamarabb helyreáll az egyensúly.

A megoldás talán egy moldvai énekes imádságban rejlik, melynek a harmadik szakaszára különös-képpen fel szeretném hívni a figyelmet. Egy esténként elénekelt imáról van szó. Az a személy vagy csoport, aki ezt használja, minden este visszatekint az eltelt napjára, és kéri a Jóistent, hogy áldja meg őt az önmagával való szembenézés erejével, én úgy gondolom, hogy ez egyfajta megoldás lehetne.

A fényes Nap immá(r) lenyugodatt,
A Föld szintén sötétbe maradatt,
Nappali fény éjjelre változott,
Fáradtagnak nyugodalmat hozott.

Minden állat megy nyugalomra,
Az Istentől kirendelt alomra,
De én Uram úgy megyek ágyamba,
Mintha mennék gyászos koporsómba.

Vessünk számot hát, édes Istenem,
Hogy lelkemet ne kelljen féltennem,
Hogy lehessen bátrabban szólanom,
Mikor meg kell előtted állanom.

Napkelettől egész napnyugatig,
Szent nevedbe' bíztam én fáradtig,
De megbocsáss, mert szívemből szánom,
Könnyek miatt szemembe' nincs álom.

Ne szólíts meg Uram készületlen,
Ne szólíts meg Uram készületlen,
Vezess ingem az enyhítő kútra,
S úgy bocsáss el ingem e nagy útra.

Ha esténként csak negyed órát, húsz percet szánunk arra, hogy visszatekintsünk az eltelt napunkra és vonjunk mérleget, hogy aznap melyik pólust szolgáltuk, már elindultunk az egyensúly helyreállításának útján.

Ha az elvárás, el nem fogadás, elutasítás, visszautasítás, kizárás, ítélkezés, leuralás, vagy esetleg a hazugság, és a csalás volt a jellemző a napi te-

vékenységünkre, akkor nem vitás, hogy melyik pólust szolgáltuk.

Azonban ha az elfogadás, befogadás, figyelmes-ség, jóindulat, emberség, odafigyelés, törődés, együttérzés, vagy esetleg a megbocsátás is megjelenik aznap az életünkben, akkor elmondhatjuk, hogy kezd ébredezni bennünk a magyar lélek!